

TÁMOP-4.1.3-08/1-2008-0004

A felsőoktatási szolgáltatások rendszerszintű fejlesztése

A szakképzéshez kapcsolódó képzési követelmények elemzése, összefoglalása

Készítette: Modláné Görgényi Ildikó

Pillérvezető:	Temesi József
Elemiprojekt-vezető:	Ütőné Visi Judit
Alprojekt:	Országos Képesítési Keretrendszer
Elemi projekt:	2. Az OKKR felsőoktatási szintjei leírásának előkészítése
Feladat sorszáma:	2. 2. 2.
Dátum:	2010. január 17.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
1. A szakképzéshez, a felsőfokú szakképzéshez, mesterképzéshez kapcsolódóan a szakképzés keretében folyó képzések képzési és kimeneti követelményeinek általános áttekintése, jellemzése.	3
2. Az OKKR létrejövő szintkövetelményeivel való harmonizálás lehetőségének elemzése	7
3. Az EKKR-ben, az OKKR-tervezetben megfogalmazottak és a képesítési követelmények, leírások szemléletének összevetése	8
4. Mit jelenítenek meg az OKKR lehetséges deskriptoraihoz kapcsolódóan a leírások?	8
5. Az OKKR tervezetében a deskriptor rendszer jellemzői	11
6. A tanulási kimenetre történő utalás, a kompetenciaalapú megközelítés megjelenik-e a képesítési követelményekben? Esetleges konkrét példák bemutatása	11
1. függelék A szakmai és vizsgakövetelmények struktúrája.	13
2. függelék A központi programok szerkezete	16
3. függelék Táblázat a keretrendszer kialakításához	22

Előszó

A szakképzéshez kapcsolódó képzési követelmények elemzése összefügg a Tanulmány a szakképzésről az OKKR kidolgozásához című dolgozattal. Éppen ezért az elemzés keretében már nem kerül sor a jogszabályi megalapozottság részletezésére, a tanulmányi kimenetek és a szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek összefüggésének bemutatására, valamint a moduláris rendszerű és kompetenciaelvű követelményrendszer alapelveire és fogalmi rendszerére.

1. A szakképzéshez, a felsőfokú szakképzéshez, mesterképzéshez kapcsolódóan a szakképzés keretében folyó képzések képzési és kimeneti követelményeinek általános áttekintése, jellemzése

A szakképzés vonatkozásában az állam által elismert szakképesítésekről (OKJ) beszélünk. Az OKJ-ben meghatározott szakképesítéshez az ellenőrzési, mérési és értékelési rendszer kialakulását és működését biztosító szakmai és vizsgakövetelményt kell előírni (Szt. 10. § (1)). Ezen képesítések oktathatók iskolai rendszerben, ifjúsági és felnőttoktatás keretében, továbbá felnőttképzésben. A felsőfokú szakképzés és a mesterképzés is ebbe a körbe tartozik. Valamennyi esetben – függetlenül a képzési formától – azonos a szakmai és a vizsgakövetelmény, amelyet jogszabályban a szakképesítésért felelős szaktárca adja ki a kimenetszabályozás céljából.

Az állam által elismert képesítések követelményei mind az iskolarendszerű, mind az iskolarendszeren kívüli szakképzések esetén azonosak.

Az új szabályozásból következett, hogy azokban a szakképesítésekben (szakmacsoportokban), amelyekben mindkét rendszerben lehet képesítést szerezni, a képesítési követelményeken túl a tananyagtartalmakat is célszerű összehangolni.

A szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek szerkezete standardizált (1. függelék), tartalmazza a fő jellemzőket, amelyek a szakképzési törvényben foglalt kötelezően előírt tartalmi elemek.

A standardizált dokumentumrendszer a gyakorlatban azt jelenti, hogy szakképesítésenként iskola típustól független valamennyi vizsgaközpontban és vizsgahelyen a szakmai vizsga tartalma azonos. A szakképzettség országos érvényű jogszerűen okirattal igazolható szakképesítéshez kötődik.

Az állam által elismert szakképesítés hatálya országos, tartalma, követelményei egységesek. Az országos egyenértékűséget az állami szakmai vizsga biztosítja.

A szakmai vizsga célja annak megállapítása, hogy a jelölt rendelkezik-e a vizsgarészek (követelménymodulok) követelményeinek megfelelő elméleti és gyakorlati felkészültséggel.

Eredményes vizsga esetén a vizsgázó szakképesítést igazoló bizonyítványt kap.

A korábban megszerzett ismeretek beszámítását a rendszer törvényes úton biztosítja

Kiemelten fontos az OKJ-ben levő szakképesítések szintje, amely a jegyzékben levő szakképesítések azonosító számának első két számjegye.

Az 1–2. számjegy a szakképesítés szintje

A szakképesítés szintjei a következők (a meghatározások után a megfelelő ISCED-szintek kerültek megjelölésre):

- 21 Fizikai munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító alapszintű szakképesítés, amely nem igényel befejezett iskolai végzettséget. (2CV)
- 31 Fizikai munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító középszintű szakképesítés, mely a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti elméleti és gyakorlati tudáselemekre (a továbbiakban: bemeneti kompetencia) vagy a nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított alapfokú iskolai végzettségre épül. (3CV)
- 33 Fizikai munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító középszintű szakképesítés, mely a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra vagy a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 27. § (4) bekezdése szerint – kizárólag szakképzési évfolyamon megszervezett szakiskolai nevelés és oktatásban részt vevő tanulók esetében – a nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított alapfokú iskolai végzettségre, vagy a tizedik évfolyam elvégzésével tanúsított iskolai végzettségre épül. (3CV)
- 51 Jellemzően fizikai munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító középszintű szakképesítés, mely a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra, szakmai előképzettségre vagy a középiskola befejező évfolyamának elvégzésére épül. (4CV)
- 52 Fizikai vagy szellemi munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító középszintű szakképesítés, mely a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra, szakmai előképzettségre vagy érettségi vizsgára épül. (4CV)
- 54 Jellemzően szellemi munkát igénylő munkakör betöltésére jogosító emelt szintű szakképesítés, mely a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra, szakmai előképzettségre vagy érettségi vizsgára épül. (4CV)
- 55 Érettségi vizsgára épülő felsőfokú szakképesítések. (5BCV)
- 61 Felsőfokú iskolai végzettségre épülő szakképesítések. (5ACV)

A felsorolt szintek az OKJ-rendeletből valók. Valamennyi szakképesítés szinttel rendelkezik, és egymástól a közös és páros moduloktól eltekintve eltérő követelményeket tartalmaznak.

A szakmai és vizsgakövetelmény alapján közleményben megjelenő központi program figyelembevételével a szakképző iskolában a pedagógiai program részeként szakmai programot, az iskolarendszeren kívüli szakképzést folytató intézményben a felnőttképzési törvény 16. § (2) bekezdése szerinti képzési programot kell kidolgozni.

A szakmai program tartalmazza a teljes szakmai és vizsgakövetelmény tanítható formátumú anyagát és max. 20%-ban a helyi specialitásokat.

A felsőfokú szakképzést a felsőoktatási intézmény képzési programjának részeként szakképzési programként kell megszervezni.

Az iskolai rendszerű szakképzés központi programja (tanterve) tartalmazza a tananyag elsajátítására rendelkezésre álló időkeretet, a szakképzési évfolyamokon, valamint az azok közötti, a szorgalmi idő befejezését követő összefüggő (nyári) szakmai gyakorlat (a továbbiakban: összefüggő szakmai gyakorlat) időtartamát, a képzési feladatok teljesítéséhez szükséges eszközök minimumát meghatározó eszköz- és felszerelési jegyzéket.

A tanítás-tanulási, a képzési folyamat is ugyan kimeneti célú, de folyamatszabályozás.

Folyamatszabályozásként a programmodul (Képzési Program/Központi Program/szakmai program) rögzíti a hallgató/tanuló számára a munkakör egy adott szakmai feladatcsoportjának sikeres végrehajtásához szükséges kompetenciák összességének elsajátításához szükséges tanulási-oktatási-

képzési folyamatot. A modulhoz tartozó szakmai követelmények (szakmai követelménymodul) kimeneti szabályozásként egy munkakör valamely feladatcsoportjára vonatkozó, a munkakörelemzés során megállapított kompetenciáknak (kompetenciaprofil) a munkába lépéshez szükséges és elégséges szintjét, tartalmát, minőségét határozzák meg. A szakmai vizsgakövetelmények (szakmai vizsgakövetelménymodul) pedig a vizsga ismerveit rögzítik.

E dokumentumok alapvetően a tanuló/hallgató tulajdonságaira, cselekvéseinek jellemzőire vonatkoznak.

A szakképesítések egymásra épülésével, a tanulási folyamatba való be- és kilépés lehetőségével, az egyén által igényelt ütemezés szerint lehetővé válik újabb és újabb szakképesítés megszerzése az egész életen át tartó tanulás gyakorlati megvalósítása.

A standard, a statikus, ugyanakkor rugalmas kompetenciaprofillal jellemezett követelménymodul rendszer megfelelő alapot ad az OKKR kialakításához.

Kimeneti követelmények jellemzői jogszabályi alapon:

felsőoktatás:

ismeretek, jártasságok, készségek, képességeknek összessége a kompetencia,

szakképzés:

ismeret, képességek, magatartásformák összessége a kompetencia,

felőttképzés:

ismeret, készség, képesség, magatartási, viselkedési jegyeinek összessége a kompetencia.

Kimenetszabályozás a szakképzésben és felőttképzésben

Az iskolai rendszerű szakképzés – beleértve az ifjúsági és a felőttoktatást – alapidokumentuma a központi program, amely a pedagógiai programok részét képező szakmai programok alapjául szolgál. A felsőfokú szakképesítések esetében a szakmai és vizsgakövetelmény mellett javasolt képzési program használható.

A kimeneti szabályozás alapidokumentumai az OKJ-ben szereplő szakképesítések számára a szakmai és vizsgakövetelmények.

Az iskolarendszeren kívüli felőttképzésben nincs egységes központi folyamatszabályozás. A szakképzési folyamatot leíró dokumentum a képzési programok, melynek akkreditációs mechanizmusa kialakult.

A mesterképzés esetében szakmai és vizsgakövetelmények kerülnek kiadásra.

A 2006-tól folyamatosan bevezetett új rendszerű és szerkezetű szakmai és vizsgakövetelmények kompetenciaalapúak és moduláris szerkezetűek, ahol az ismeretek, képességek és magatartásformák összessége a kompetencia, amely által az egyén képes lesz a feladatok eredményes teljesítésére.

A kompetenciaprofil feladatprofilból és tulajdonságprofilból épül fel.

A feladatprofil a szakképesítés megszerzése birtokában betölthető munkakörben elvégzendő feladatok célszerűen csoportosított feladatok listája. A tulajdonságprofil pedig azoknak a tulajdonságoknak (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, módszer, társas és személyes kompetenciák) listája, amelynek birtoklása révén a személy képes a szakképesítés birtokában a feladatot elvégezni.

A szakmai ismeretek a munkatevékenység során közvetlenül alkalmazott, a műveletek sorrendjére, technológiai szabályokra, a műveletek során használt anyagok, tárgyak, eszközök egymásra gyakorolt hatására az összetettebb eszköz- és forráshasználatra az alkalmazott, számszerű paraméterekre és minőségi jellemzőkre vonatkozó adatok, információk. A szakmai ismeret alkalmazási típusainak meghatározásához az önállóságot, a gyorsaságot, az eredményességet kell vizsgálni, és az ismeret alkalmazását e három szempont együttes mérlegelése után kell minősíteni.

A szakmai készség a szakképesítésre jellemző munkatevékenység automatikus, a tudat közvetlen irányítása nélkül működő összetevője, eleme, amelynek szintje az adott készség birtoklása révén végrehető tevékenység tartalmát tükrözi.

Társas kompetencia a munkatevékenységben részt vevőkkel, illetve ügyfelekkel (azon személyek, akikre a munkatevékenység irányul) való közvetlen kapcsolatot, a velük összefüggő cselekvéseket, különösen az együttműködés, a kommunikáció és a konfliktuskezelés milyenségét leíró jellemzők.

Személyes kompetencia azok a személyes tulajdonságok (adottságok, jellemvonások, értelmi és érzelmi viszonyulások), amelyek megléte elősegíti, illetve lehetővé teszi a munkatevékenység hatékony és eredményes elvégzését.

Módszerkompetencia a munkatevékenység során a személy munkamódszerére, munkastílusára, problémamegoldására és gondolkodására jellemző, a személynek a munkafolyamat meghatározásában játszott szerepét, a tevékenységhez való viszonyát, valamint tevékenységének minőségét leíró ismérvek.

Mindezek alapján jól látható, hogy a rendszer kompetenciaalapú, és szemléletében, rendszerében az EKKR-be illeszthető.

A foglalkozások munkakörelemzése útján keletkező képzési modulok összehasonlító elemzése és egymás közötti kapcsolatainak rögzítése révén jönnek létre az OKJ új struktúrájának alapját jelentő modulterképek, amelyek az egyes modulok tartalmi összefüggéseit, viszonyait, szakképesítésekbe való beépülésüket tükrözik.

Az egyes szakképesítéseket modulok (képzési modulok) meghatározott csoportjának teljesítésével lehet megszerezni. A (képzési) modul lineáris összetevőkként a programmodul, a szakmai követelménymodul és a vizsgarészt (követelménymodul) foglalja magában.

Folyamatszabályozásként a programmodul (Képzési Program/Központi Program) rögzíti a dolgozó/tanuló számára a munkakör egy adott szakmai feladatcsoportjának sikeres végrehajtásához szükséges kompetenciák összességének elsajátítását lehetővé tevő tanulási-oktatói-képzési folyamatot; a modulhoz tartozó Szakmai Követelmények (szakmai követelmény-modul) kimeneti szabályozásként egy munkakör valamely feladatcsoportjára vonatkozó munkakörelemzés során megállapított kompetenciáknak (kompetenciaprofil) a munkába lépéshez szükséges és elégséges szintjét, tartalmát, minőségét határozzák meg, a Szakmai Vizsgakövetelmények (szakmai vizsgakövetelmény-modul) pedig a vizsga ismérveit rögzítik.

E dokumentumok alapvetően a tanuló/dolgozó tulajdonságaira, cselekvéseinek jellemzőire vonatkoznak.

A kompetenciaprofil a munkakör egy meghatározott feladatcsoportjának átlagos körülmények közötti hivatásszerű ellátásához szükséges ismeretek, eszköztudások, képességek, készségek, magatartások, viszonyulások stb. összessége.

A Szakmai és Vizsgakövetelmények szerkezete és tartalma valamennyi szakképesítés moduljai esetében a kompetenciaprofilokét tükrözi, követi, ahhoz illeszkedik. Meghatározza a feladatcsoport-hoz tartozó munkakörelemzés során megállapított kompetenciáknak a munkába lépéshez szükséges és elégséges szintjét, tartalmát, minőségét. Ezen felül

- » az egyes képesítésekre szabottan rögzíti a vizsga feltételeit, szervezési körülményeit, munkaformáit, értékelését,
- » a modul feladatcsoportján belül lehetővé teszi a helyi viszonyoknak megfelelő tevékenységeknek és tartalmaknak a vizsgáztatás során való megjelenését.
- » A teljes képzési folyamatra visszahatóan szükségessé teszi:
 - korszerű, életszerű, komplex, produktív, az alkalmazói és eszköztudásokat tükröző tevékenységeknek, feladatoknak a vizsgákon való megjelenését,
 - nyilvánosan hozzáférhető feladat és tudásbázis kialakítását és alkalmazását,
 - standard mérési értékelési eszközök alkalmazását valamennyi kompetenciához.

A részsakkképzéseket magában foglaló szakképzés egészére önálló szakmai és vizsgakövetelmények készíthetők. Ez jelentős arányban tartalmazhatja egyes modulok kimeneti elemeit, más modulokéi viszont közvetlenül nem jelenik meg bennük (pl. alkalmazott ismeretek, eszköztudások).

A központi programokban szerves egységet alkotva lesznek jelen a folyamat- és a kimenet-szabályozó elemek.

Folyamatszabályozásként a kompetenciakategóriáknak megfelelően definiálja a fejlesztési területeket, a kompetenciaelemeknek megfelelően a fejlesztési célokat, a célokhoz hozzárendeli az elérésüket szolgáló tanulói tevékenységeket és ezek tartalmát, valamint feltétel- és eszközrendszerét.

A központi programok belépési kompetenciafeltételeket csak az alacsonyabb szintszámú szakképzésre feltétlenül ráépülő szakképzések induló moduljai esetében tartalmaznak, a közoktatásból hozható kompetenciák tekintetében pedig még rugalmasabbak, hogy növeljék a meglévő kompetenciák teljes körű beszámítása és a tanulási motivációk erősítése révén a képzésbe való belépés esélyeit.

A központi programok a helyi szabályozás körében 10-20% arányban lehetővé teszik a különböző célcsoportok speciális belépési feltételeinek a felzárkózást és a kiegyenlítődést szolgáló, valamint a helyi viszonyok, a munkaerő-piaci és más elvárások által meghatározott és a modul képesítéstől függő társításából következő egyedi folyamat elemeknek modulba, illetve modul elé illesztését.

2. Az OKKR létrejövő szintkövetelményeivel való harmonizálás lehetőségének elemzése

Az EKKR táblázatában lévő tudás, készségek és kompetenciák megadják azt az alapot, amelyhez képest a 8 szint differenciálódik.

Tudás (T)

Az EKKR-ben a tudás elméleti és/vagy tárgyi (faktuális) szempontból van leírva.

Készségek (Ké)

Az EKKR-ben a készségek kognitív (logikus, intuitív és kreatív gondolkodás használata) és gyakorlati (kézügyesség, valamint módszerek, [tan]anyagok, eszközök és műszerek használata) szempontból vannak leírva.

Kompetenciák (Ko)

Az EKKR-ben a kompetenciák a felelősség és az autonómia szempontjából vannak leírva.

A 8 szintben foglaltak mind a tudás, mind a készségek, mind a kompetenciák vonatkozásában kiinduló alapként használhatóak. Ettől a kiinduló alaptól tér el a szakképzés 1250 kimenetének szabályozása.

A szakképzés szempontjából az értelmezés valamennyi deskriptor esetében csak feladattal összefüggésben bontható ki.

Az 1. szintre vonatkozó tanulási eredmények néhány részsakképzés esetében a tudás oldaláról alapvető általános tárgyi tudást igényelnek, a készségek oldaláról az egyszerű feladatok elvégzését támogatják, és a kompetenciák oldaláról felügyelet mellett végzik a tevékenységeket.

A 2. szintre vonatkozó tanulási eredmények a szakképzések, elágazások és ráépülések esetében is értelmezhetőek, amelyek a tudás oldaláról alapvető tárgyi tudást igényelnek, a készségek oldaláról a rutinyakorlatokat, és a kompetencia oldaláról némi autonómiával, felügyelet mellett végzett munkatevékenységet.

A 3. szintre vonatkozó tanulási eredmények szakképzések, elágazások és ráépülések esetében értelmezhető, olyan esetekben, amelyeknél a tárgyi tudás esetében tények, elvek és folyamatok ismerete is előtérbe kerül, a készségek vonatkozásában a gyakorlati feladatok elvégzése mellett módszereket is választhat, és a kompetencia oldaláról a felelősség vállalása fontos az adott feladat elvégzésének érdekében. Nem szabad figyelmen kívül hagyni ezen a szinten a probléma megoldását. Meg kell jegyezni, hogy

a látszólag egyszerűnek hitt pék szakképesítés ezen igényeken túl több más kompetenciát is tartalmaz, hiszen sok esetben egy teljes üzemet, sőt a hozzá tartozó üzletet is a pék vezeti.

A 4. szintre vonatkozó tanulási eredmények tárgyi és elméleti tudást igényelnek, gyakorlati készséget a specifikus problémák megoldásához, és a kompetencia oldaláról az önálló tevékenység mellett az értékelést és a javítást is magában foglalja. Ilyen például a mérnökasszisztens szakképesítés.

A 5. szintre vonatkozó tanulási eredmények alapos, átfogó és speciális tárgyi tudást igényelnek, a gyakorlati készséget oly módon, hogy a problémák kreatív megoldása is sorra kerüljön, és a kompetencia oldaláról nemcsak egy értékelést, hanem felülvizsgálatot és fejlesztést is magában foglal. Ilyen például a számítástechnikai szoftverüzemeltető szakképesítés.

A 6. szintre vonatkozó tanulási eredmények a munka elméletének és elveinek kritikai megértése tudásszinten, készségszinten a tanulmányi területet összetett és előre nem látható problémák megoldása, kompetenciaszinten a felelősségvállalás, továbbá a csoportok szakmai fejlődésének irányítása.

3. Az EKKR-ben, az OKKR-tervezetben megfogalmazottak és a képesítési követelmények, leírások szemléletének összevetése

Az OKKR-tervezetben megfogalmazottakhoz hasonlóak a szakképzés szakmai és vizsgakövetelményében megfogalmazottak. Jellemző karakterisztikus különbség, hogy feladathoz, munkatevékenységhez kötött.

4. Mit jelenítenek meg az OKKR lehetséges deskriptoraihoz kapcsolódóan a leírások?

Szakmai ismeretek fogalma a szakképzésben

A munkatevékenység során közvetlenül használt, alkalmazott technológiai szabályokra, a műveletek során használt anyagok, tárgyak, eszközök viselkedésére, összetettebb eszköz- és forráshasználatra, számszerű paraméterekre és minőségi jellemzőkre, továbbá a munka közben szokásosan előforduló, szükséges döntéseket meghatározó, valamint a munkavégzés feltételeire és hatásaira, a műveleti előírásoktól, munkabiztonsági, környezetvédelmi szabályoktól való eltérés kockázataira és következményeire vonatkozó információk és adatok.

Típusai:

A szakmai ismeretek alkalmazási típusának megítélésakor nem kell figyelembe venni, hogy az ismeret mennyire bonyolult, megtanulásához milyen alapismeretekre van szükség stb.

„A” típus (legmagasabb)

- » Önálló, gyors és hibátlan ismeretalkalmazás.
- » Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat kockázattal jár (baleseti, környezeti, kártételi stb.); egyszerűek, előre tervezhetőek, ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a kompetencia pótolhatatlan, hiánya vagy hibázás esetén megghiúsul a munkatevékenység.

„B” típus

- » A szokásos munkahelyi körülmények között hibátlan ismeretalkalmazás, hibázás esetén megghiúsul a munkatevékenység.

„C” típus (középső)

- » A szokásos munkahelyi körülmények között közvetlen személyes vezetői, szakmai irányítás, közreműködés nélkül, de források, segédeszközök igénybevételének lehetősége mellett; tájékozódásra, előzetes próbára, segédtevékenységekre is elegendő idő alatti; összességében, illetve önellenőrzés és javítás után megfelelő minőségű eredménnyel történő ismeretalkalmazás.
- » Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat nem jár munkabiztonsági, környezeti, illetve jelentős anyagi kártételi kockázattal; összetettek, de meghatározó elemeikben előre tervezhetők, ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a kompetencia nehézségek árán kiváltható, hiánya vagy hibázás esetén általában nem hiúsul meg a munkatevékenység.

„D” típus

- » Részben közvetlen személyes vezetői, szakmai irányítással, részben önállóan végzett megfelelő ismeretalkalmazás.

„E” típus (legalacsonyabb)

- » A szokásos munkahelyi körülmények között vezetői, szakmai irányítás mellett, személyes, a feladatra célzott segítség lehetősége mellett; kérdésfeltevésre, feladat közbeni értelmezésre, tájékozódásra, eszközhasználatra elegendő idő alatti; a hiba ismeretében javított, legalább egyes meghatározó részleteiben megfelelő minőségű ismeretalkalmazás.
- » Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat nem jár munkabiztonsági, környezeti, illetve anyagi kártételi kockázattal; összetettek, csak egyes elemeikben tervezhetők, ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a személyes szerep közreműködésre, részvételre korlátozódik.

Az öt típusú ismeretalkalmazás értelmezése azt sugallja, hogy a szintek számát és az ismeret típusát összepárosítsuk.

2E, 3D, 4C, 5B, 6A

Szakmai képesség/készség fogalma a szakképzésben

A szakképesítésre jellemző munkatevékenység automatikus, a tudat közvetlen irányítása nélkül működő összetevője, eleme, amelynek szintje az adott készség birtoklása révén végezhető tevékenység tartalmát tükrözi.

Szintjei

5. szint

A szakember a szokásostól eltérő munkahelyi körülmények között is képes a tanult ismeretek magas szintű, önálló, gyors, hibátlan és szakszerű alkalmazására, tevékenységének és a munka eredményének önálló ellenőrzésére.

4. szint

A szakember a szokásostól eltérő munkahelyi körülmények között is, közvetlen vezetői, illetve szakmai irányítás nélkül, önállóan, gyorsan, kevés hibával képes a tanult ismeretek szakszerű alkalmazására, a munka eredményének ellenőrzésére, a feltárt hibák javítására.

3. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között közvetlen vezetői, illetve szakmai irányítás nélkül, források és segédeszközök igénybevételével képes a tanult ismeretek önálló, gyors és szakszerű alkalmazására, a feltárt hibák javítására.

2. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között, rendszeres irányítás mellett képes a munkavégzésre, illetve a feladat ellátására, a hibák segítséggel történő feltárására és azok önálló javítására.

1. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között folyamatos irányítás és célzott segítségnyújtás mellett képes a munkavégzésre, illetve a feladat ellátására, az ismeretek megfelelő minőségű alkalmazására.

Az öt szint közül bármelyik, bármilyen szakképesítéshez tartozhat. Átgondolva az 1250 szakképesítési kimenetet, amelyek a keretrendszerben csak akkor értelmezhetőek, ha a 2–6. szintig valamennyihez a szakképzés besorolása szempontjából öt alszint csatlakoztatható.

Autonómia, felelősségvállalás, nézetek és attitűdök a kompetencia cím alatt

A kompetencia fogalma kétféle megközelítés alapján definiálható:

- » a cselekvő személy sajátosságaként, tulajdonságaként határozza meg a kompetenciát,
- » a cselekvés eredménye, produktuma, a személy megnyilvánulása, teljesítménye felől történik a meghatározás.

A szakképzettségen alapuló munkavégzésben érintett valamennyi szereplő, a munkaadó és a munkavállaló, a vizsgaszervezők, a vizsgázók és a vizsgáztatók, a tanulók, hallgatók és a képzők, a munkapályát alakító szakemberek, a szülők és a magánemberek számára is ez ad **közös alapot** a szakmai munkáról, tudásról, képzésről való gondolkodáshoz, a folyamatok tervezéséhez, egyes konkrét helyzetek értelmezéséhez, esetek megítéléséhez.

A szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek környezetében a kompetencia fogalmát a **szakmai munkavégzés**, szakmai tevékenységek **két vetületben** való leírására használjuk. A feladatkompetenciák listája a feladatprofil, amely azokat a munkafeladatokat, munkatevékenységeket tartalmazza, azoknak a cselekvéseknek a listája, amelyek elvégzése során a kompetenciák megnyilvánulnak. A feladatkompetenciák leírása egy norma, amely a szakképesítésnek megfelelő elvárt munkatevékenységet írja le.

A tulajdonságkompetenciák listája a tulajdonságprofil, amely a cselekvésnek a személyben benne rejlő forrásait sorolja fel. A tulajdonságprofil tartalmazza a szakmai ismereteket az alkalmazási típusokkal együtt megadva, a szakmai készségeket a szintekkel együtt megadva, valamint a módszer-, a társas és a személyes kompetenciákat.

A szakmai és vizsgakövetelményekben a tulajdonságprofil az alábbiakból áll:

- » Szakmai ismeretek és hozzárendelt alkalmazási típus
- » Szakmai készségek és hozzárendelt szint
- » Módszerkompetenciák
- » Társas kompetenciák
- » Személyes kompetenciák

A kompetencia értelmezésénél a módszer, társas és személyes aloszloppal egészülhetne ki a rendszer.

» A munkamagatartás, attitűd, a cselekvés szubjektív, érzelmi tartalmú, esztétikai jellemzői.

5. Az OKKR tervezetében a deskriptor rendszer jellemzői

Az OKKR tervezetében megjelenő deskriptor rendszer az ágazat képességeinek leírásához alkalmazható olyan kiegészítéssel, amely megfelelő a szakképzésnek is.

A szakképzés tekintetében a kettes szinttől további öt alszintre van szükség egészen a hatos szintig. Ennek oka, hogy a „tudás”, amelyet a feladatokhoz kötve ismeretalkalmazásnak nevezünk, a szakmai és vizsgakövetelményben ötszintű.

A megfogalmazásban valamennyi alágazatra a közös metszék elfogadható, azonban az egyes alágazatok szakmai specialitásai hozzákapcsolhatók az adott szint közös metszékéhez.

Véleményem szerint az OKKR alkalmas lehet az ágazati sajátosságok kezelésére. Meggyőződhetünk róla, ha az egyes alágazatok jellemzőit egymásra vetítjük. Amennyiben az egymásra vetítések alapján van olyan metszék, amelyik mindenki számára közösen elfogadható, a keretrendszer az ágazati sajátosságokat kezelni tudja. Az alágazatokat jellemző fogalmi jegyzék és az egyes fogalmak értelmezésének leírása segíti a metszések kialakítását.

Éppen ennek megfelelően az elfogadott közös definíciók a kiinduló alapot meghatározzák (3. függelék).

6. A tanulási kimenetre történő utalás, a kompetenciaalapú megközelítés megjelenik-e a képesítési követelményekben? Esetleges konkrét példák bemutatása

A szakképzésből a munka világába lépő akkor válik alkalmassá a munka elvégzésére, ha az ismeretek és a rábízott feladatok összhangban állnak a megszerzett kompetenciáival.

E folyamatban kiemelt szerepet kap a tudásláncre fűzhető kompetenciarendszer, amely cselekvőképességgel párosul.

A kompetencia funkciójának és szerkezetének összhangja biztosítja a szakképzésben a komplexitást, és lehetővé teszi a rendszer algoritmizálhatóságát és standardizálását.

A kompetencia logikája mentén haladva a szakképzés estében kompetenciaprofilról beszélünk, amely kétkomponensű, vagyis feladatprofilból és tulajdonságprofilból tevődik össze.

A tulajdonságprofil az egyes szakmai feladatokból indul ki, meghatározza, milyen szakmai ismeretek, szakmai készségek, illetve milyen személyes, társas, és módszerkompetenciák szükségesek az adott feladat megfelelő elvégzéséhez.

Szakképzési kompetencia

- » a személy ismereteinek, készségeinek, képességeinek, magatartási, viselkedési jegyeinek összessége, mely által képes lesz egy meghatározott feladat eredményes teljesítésére (felnőttképzés)
- » a kompetencia fogalmának értelmezése kezdettől fogva koherens a folyó más fejlesztésekkel, és illeszkedik valamennyi oktatási terület (közoktatás, szakképzés, felnőttképzés, felsőoktatás, nem formális tanulás), valamint a munka világa, a foglalkoztatás, gazdaság és a kultúra területein szokásos fogalomhasználathoz

Szakképzési kompetencia tagolása

» Főcsoport	Kategóriák
» Szakmai kompetenciák: Szakmai készségek, Szakmai ismeretek, Alkalmazások	
» Módszerkompetenciák: Gondolkodás, Problémamegoldás, Munkamódszer, Munkastílus, Kommunikáció	
» Társas kompetenciák: Kooperáció, Konfliktuskezelés, Rugalmasság	
» Személyi kompetenciák: Kreativitás, Önállóság, Adottságok, Jellemvonások	

Kompetenciaprofil: feladatprofilból és tulajdonságprofilból áll.

Feladatprofil: a szakképesítés megszerzése birtokában betölthető munkakörben elvégzendő feladatok célszerűen csoportosított listája.

Tulajdonságprofil: azoknak a tulajdonságoknak (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, módszer-, társas és személyes kompetenciák) a listája, amelyek birtoklása révén a személy képes a szakképesítés birtokában a munkafeladatok elvégzésére.

Szakmai kompetencia: a szakképesítésnek megfelelő munkafeladatok elvégzésére való képesség, alkalmasság.

Személyes kompetencia: azok a személyes tulajdonságok (adottságok, jellemvonások, értelmi és érzelmi viszonyulások), amelyek megléte elősegíti, illetve lehetővé teszi a munkatevékenység hatékony és eredményes elvégzését.

Társas kompetencia: a munkatevékenységben részt vevőkkel, illetve ügyfelekkel (azon személyek, akikre a munkatevékenység irányul) való közvetlen kapcsolatot, a velük összefüggő cselekvéseket, különösen az együttműködés, a kommunikáció és a konfliktuskezelés milyenségét leíró jellemzők.

Módszerkompetencia: a munkatevékenység során a személy munkamódszerére, munkastílusára, problémamegoldására és gondolkodására jellemző, a személynek a munkafolyamat meghatározásában játszott szerepét, a tevékenységhez való viszonyát, valamint tevékenységének minőségét leíró ismérvek.

Szakmai ismeretek: kizárólag a munkatevékenység során közvetlenül alkalmazott ismeretekre vonatkozó adatok, információk, amelyeknek öt típusa kerül meghatározásra. Közvetlenül alkalmazott ismeretek tekintendők: a műveletek sorrendje, technológiai szabályok, összetettebb eszköz- és forráshasználat, az alkalmazott számszerű paraméterek és minőségi jellemzők.

Szakmai készség: a szakképesítésre jellemző munkatevékenység automatikus, a tudat közvetlen irányítása nélkül működő összetevője, eleme, amelynek szintje az adott készség birtoklása révén végezhető tevékenység tartalmát tükrözi.

Szakmai alapképzés időtartama: a szakmai alapképzés a szakképesítés megszerzésére felkészítő képzési folyamat azon része, amely azonos szakmacsoportba tartozó szakképesítések közös szakmai ismeretei és készségei megszerzésére irányul.

1. függelék

A szakmai és vizsgakövetelmények struktúrája

I. AZ ORSZÁGOS KÉPZÉSI JEGYZÉKBEN SZEREPLŐ ADATOK

1. A szakképesítés azonosító száma
2. A szakképesítés megnevezése
3. A szakképesítések köre
 - 3.1 Részzakképesítés(ek) Van/Nincs
Azonosító szám
Megnevezés
 - 3.2 Elágazások Van/Nincs
Azonosító szám
Megnevezés
 - 3.3 Ráépülés(ek) Van/Nincs
Azonosító szám
Megnevezés
4. Hozzárendelt FEOR szám
5. A képzés maximális időtartama
Szakképesítés/Ráépülés(ek) megnevezése Szakképzési évfolyamok száma Óraszám

II. EGYÉB ADATOK

- Szakképesítés megnevezése
1. A képzés megkezdésének szükséges feltételei
 - Bemeneti kompetenciák
 - Iskolai előképzettség
 - Szakmai előképzettség
 - Előírt gyakorlat
 - Elérhető kreditek mennyisége
 - Pályaalkalmassági követelmények
 - Szakmai alkalmassági követelmények
 2. Elmélet aránya
 3. Gyakorlat aránya
 4. Szakmai alapképzés (iskolai rendszerben)
Időtartama
 5. Szintvizsga (iskolai rendszerben)
Ha szervezhető, mikor
 6. Egészségügyi alkalmassági vizsgálat
- Részzakképesítés megnevezése
1. A képzés megkezdésének szükséges feltételei
 - Bemeneti kompetenciák
 - Iskolai előképzettség
 - Szakmai előképzettség
 - Előírt gyakorlat
 - Elérhető kreditek mennyisége
 - Pályaalkalmassági követelmények
 - Szakmai alkalmassági követelmények

2. A képzés maximális időtartama
 - Szakképzési évfolyamok száma
 - Óraszám
3. Elmélet aránya
4. Gyakorlat aránya
5. Szakmai alapképzés időtartama (fogyatékkal élők esetében, iskolai rendszerben)
6. Egészségügyi alkalmassági vizsgálat

Ráépülés megnevezése

1. A képzés megkezdésének szükséges feltételei
 - Szakmai előképzettség
 - Előírt gyakorlat
 - Elérhető kreditek mennyisége
 - Pályaalkalmassági követelmények
 - Szakmai alkalmassági követelmények
2. Elmélet aránya
3. Gyakorlat aránya
4. Egészségügyi alkalmassági vizsgálat

III. MUNKATERÜLET

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakörök, foglalkozások
2. A szakképesítés munkaterületének rövid, jellemző leírása
3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

IV. SZAKMAI KÖVETELMÉNYEK

- A szakmai követelménymodulok felsorolása
- A szakmai követelménymodul azonosítója és megnevezése
- A szakmai követelménymodul tartalma
- Feladatprofil
- Tulajdonságprofil

- szakmai kompetenciák (szakmai ismeretek és ezek típusai, szakmai készségek és ezek szintjei)
- személyes kompetenciák
- társas kompetenciák
- módszerkompetenciák

A(z) ... azonosító számú, ... megnevezésű szakképzés szakmai követelménymoduljainak azonosítója, megnevezése

A(z) ... azonosító számú, ... megnevezésű részszakképzés szakmai követelménymoduljainak azonosítója, megnevezése

A(z) ... azonosító számú, ... megnevezésű elágazás szakmai követelménymoduljainak azonosítója, megnevezése

A(z) ... azonosító számú, ... megnevezésű ráépülés szakmai követelménymoduljainak azonosítója, megnevezése

V. VIZSGÁZTATÁSI KÖVETELMÉNYEK

1. A szakmai vizsgára bocsátás feltételei
2. A szakmai vizsga részei
 1. vizsgarész

a hozzárendelt szakmai követelménymodul azonosítója és megnevezése
a hozzárendelt vizsgafeladat(ok)
a hozzárendelt jellemző vizsgatevékenység(ek)
időtartama

3. A szakmai vizsga értékelése %-osan

A(z) azonosító számú, ... megnevezésű szakképesítéshez rendelt vizsgarészek és ezek súlya a vizsga egészében

A(z) azonosító számú, ... megnevezésű részszakképesítéshez rendelt vizsgarészek és ezek súlya a vizsga egészében

A(z) azonosító számú, ... megnevezésű elágazáshoz rendelt vizsgarészek és ezek súlya a vizsga egészében

A(z) azonosító számú, ... megnevezésű ráépüléshez rendelt vizsgarészek és ezek súlya a vizsga egészében

4. A szakmai vizsgarészek alóli felmentés feltételei

5. A szakmai vizsga értékelésének a szakmai vizsgaszabályzattól eltérő szempontjai

VI. ESZKÖZ- ÉS FELSZERELÉSI JEGYZÉK

VII. EGYEBEK

2. függelék

A központi programok szerkezete

A szakképesítés központi programja tananyagegységekből épül fel, amelyekből tantárgyak jöhetnek létre.

Központi program (tanterv): miniszter által kiadott dokumentum a szakmai és vizsgakövetelmény teljesítésére szolgáló iskolai rendszerű szakképzés megszervezéséhez, valamint további nevelési-oktatási dokumentumok (helyi szakmai program, tankönyv, egyéb tanulmányi segédlet) elkészítéséhez.

A tananyagmodul/tananyagegység kialakítása

- » A fejlesztési cél a szakképesítés tulajdonságprofiljából adódik.
- » A tananyagmodulokban megfogalmazott fejlesztési célok összessége lefedi a szakképesítés teljes tulajdonságprofilját.
- » A tananyagmodulok elméleti vagy gyakorlati modulok legyenek.
- » A tananyagegység kialakításánál figyelembe veendő szempontok:
 - Az ismerettartalom belső összefüggései (hagyományos tantárgyi logika).
 - Az ismeretek felhasználásának területei (hagyományos tantárgyi koncentráció).
 - A képzési folyamatba épített modulok kapcsolata, módszertani és logikai egymásra épülés figyelembevétele.
 - A tanítás-tanulási folyamat tárgyi feltételei.

Az egymáshoz kapcsolódó fogalmak:

A követelménymodulok: *feladatprofil-tulajdonságprofil.*

A folyamatmodularizációban (programmodulban): *tanulói munkaforma* (amit a tanuló csinál a foglalkozásokon) – a *programmodul célja* (amilyen tulajdonságokat ki akarunk alakítani, vagy fejleszteni szeretnénk).

A vizsgán: a mérés a *szakképesítés célja szerinti vizsgatevékenységen* keresztül történik.

Kompetenciák

Cselekvések

feladatprofil

tanulói munkaforma

szakképesítés célja szerinti vizsgatevékenység

Tulajdonságok

tulajdonságprofil

tananyagegység célja

szükséges tulajdonságok

A tulajdonságprofilban megfogalmazott kompetenciák teljes körű megszerzéséhez tananyagegységekhez, esetenként tananyagelemekhez **ajánlott tanulói munkaformát** kell megadni.

Ezek a tananyag részeként kezelendők, minimális mértékük, illetve arányuk a képzés egészére vonatkozik.

Követelménymodulok és folyamatmodulok eltérő fogalmak.

Célok:

- » A képzési folyamat szervezhetőségének, a tananyag taníthatóságának biztosítása.
- » Az iskolai rendszerű szakképzésben a szakképesítés (és nem a részsakképesítés) megszerzése.
- » Az adott szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményében meghatározott valamennyi kompetencia megszerzésének biztosítása.
- » A képzés gazdaságosságának biztosítása.
- » A tanítás-tanulás folyamatában a fejlesztési cél és az ajánlott tanulói tevékenységek/tanulói munkaformák összhangjának megteremtése.

A központi programok felépítése:

- » az Általános irányelvek a szakképzés megszervezéséhez c. füzet,
- » a szakmai tantárgyak, illetve tananyagegységek (modulok) központi programjai.

Az Általános irányelvek a szakképzés megszervezéséhez c. füzet felépítése:

1. A képzés szabályozásának jogi háttere
2. A képzés célja
3. A képzés szakmai követelményei
4. A szakképesítéssel betölthető munkakörök
5. A képzés struktúrája
6. A szakmai vizsgáztatásra vonatkozó előírások
7. Egyéb feltételek, információk

Az egyes pontok részletezése:

1. A képzés szabályozásának jogi háttere
Ebben a pontban azoknak a törvényeknek, végrehajtási rendeleteknek a számát kell feltüntetni, amelyek alapján a központi program készült, és utalni kell az adott szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó rendelettervezetre.
- 1.1 A képzés szervezésének feltételei
Személyi feltételek
Az elméleti és gyakorlati képzést a közoktatásról szóló törvény 17. §-ában szabályozott feltételekkel rendelkező pedagógus, illetve más szakember láthatja el.

Tárgyi feltételek

- » A szakmai elméleti tantárgyak oktatásához szükséges osztálytermek, szaktantermek felsorolása.
 - » A szakmai gyakorlati tantárgyak oktatásához szükséges tanműhelyek, tangazdaságok, tanboltok, tankórtermek, tankertek, tanudvarok, tankonyhák, tanlaboratóriumok, tanirodák, demonstrációs termek, gyakorló- és szaktantermek, valamint a tanulószerveződés alapján folyó gyakorlati képzés helyeinek felsorolása.
- 1.2. A képzés megkezdésének szükséges feltételei
 - » Iskolai előképzettség, illetve a bemeneti kompetenciák a szakmai és vizsgakövetelményekben előírtak alapján.
 - » Szakmai előképzettség: a szakmai és vizsgakövetelményekben előírtak alapján.
 - » Előírt gyakorlat: a szakmai és vizsgakövetelményekben előírtak alapján.
 - » Pályaalkalmassági, illetve szakmai alkalmassági követelmények: a szakmai és vizsgakövetelményekben előírtak alapján.
 2. A képzés célja
Ebben a pontban kell röviden, lényegre törően megfogalmazni az adott szakképesítés megszerzésére irányuló iskolai rendszerű képzés célját a szakmai és vizsgakövetelmények munkaterület leírásában foglaltakat alapul véve. A munkaterület leírása a feladatprofil főbb feladatcsoportjait tartalmazza, amelyből a tanulói munkaforma adódik.
A célmegfogalmazásnak tartalmaznia kell a tanulói munkaformákat és azokhoz kapcsolódóan a tanulók személyiségfejlesztését.
 3. A képzés szakmai követelményei
Az adott szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeinek vonatkozó része alapján – a képzés céljával és a képzés tananyagegységeiben, a szakmai tantárgyak központi programjaiban megfogalmazott követelményekkel összhangban – kell meghatározni a képzés szakmai követelményeit szakmai elméleti és gyakorlati tananyagegységekre és tantárgyakra bontva.

4. A szakképesítéssel betölthető munkakörök
Az adott szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeinek vonatkozó része alapján (FEOR szám nélkül) kell feltüntetni a szakképesítéssel betölthető munkakörök megnevezését.
5. A képzés struktúrája
- 5.1 A képzési idő
Ebben a pontban kell feltüntetni a képzés maximális időtartamára vonatkozó információk közül a szakmai és vizsgakövetelmények tervezetében meghatározott szakképzési évfolyamok számát, az elmélet és gyakorlat arányát százalékban.
- 5.2 A képzés tananyagegységei és tantárgyai
Először a tananyagegységeket kell feltüntetni, majd ezekhez kapcsolódóan a tantárgyakat.
A szakiskolai képzés esetében a tantárgyakat a következő sorrendben kell feltüntetni:
- » Osztályfőnöki óra
 - » Testnevelés
 - » Kötelező szakmai elméleti tananyagegységek, illetve tantárgyak
 - » Kötelező szakmai gyakorlati tananyagegységek, illetve tantárgyak
 - » Szabadon választható kötelező szakmai tananyagegységek, illetve tantárgyak. A képzés tananyagegységeinek és tantárgyainak meghatározása

Tulajdonságprofil – képzési folyamat (elemek) elemző táblázata a tananyagegységek meghatározásához

Tulajdonságprofil	1. szakmai elméleti tananyagegység	2.	3.	4.																		
	Gyakorlat	Tanműhelyi gyak.	(Üzemi gyakorlat)	(Nyári gyakorlat)																		
1. Szakmai ism. 1																						
1. Szakmai ism. 1.1																						
1. Szakmai ism.1.1.1																						
...																						
2. Szakmai ism. 1.																						
...																						
Információs szakmai készségek																						
További szakmai készségek																						
Módszerkompetenciák																						
Társas kompetenciák																						
Személyes kompetenciák																						
Egyéb kompetenciák																						

Tanulói munkaformák, feladattípusok, tevékenység típusok megnevezésével kibővített elemző táblázat. (A tanulói munkaforma lefedi a szakképesítés célja szerinti vizsgatevékenységet.)

Tulajdonságprofil	1. szakmai elméleti tananyagegység	2.	3.	4.														
	Gyakorlat	Tanműhelyi gyak.	(Üzemi gyakorlat)	(Nyári gyakorlat)														
számláló cellák->																		
1. Szakmai ism.1																		
1. Szakmai ism.1.1																		

Az elemző táblázat közvetlenül modulos szerkezetben (egyszerű esetben elkészíthető)

Tulajdonságprofil	1. szakmai elméleti tananyagegység	2.	3.	4.														
	Gyakorlat	Tanműhelyi gyak.	(Üzemi gyakorlat)	(Nyári gyakorlat)														
számláló cellák->																		
1. Szakmai ism.1																		
1. Szakmai ism.1.1																		
1. Szakmai ism.1.1.1																		
...																		

A tananyagegységek/tantárgyak egymásra épülése az időtényező függvényében összeállítható

Képzési idő	1. szakmai elméleti tananyagegység	2.	3.	4.														
	Gyakorlat	Tanműhelyi gyak.	(Üzemi gyakorlat)	(Nyári gyakorlat)														
szepember																		
október																		
november																		
december																		
január																		
február																		
március																		
április																		
május																		
június																		
...																		
...																		

- 5.3 A szakmai tananyagegységek, illetve tantárgyak és az azokra fordítható ajánlott óraszám a képzés teljes időszakában
Ebben a pontban az előbbieken meghatározott tananyagegységeket, tantárgyakat kell feltüntetni az oktatásukra fordítható ajánlott összóraszámokkal együtt.
Az óraszámok meghatározásakor célszerű tekintettel lenni arra, hogy a tananyagegységek, illetve a kötelező tantárgyak a képzési idő max. 85-90%-ában, a szabadon választható tananyag-egységek, illetve a szabadon választható tantárgyak pedig a képzési idő 10-15%-ában oktathatók.
- 5.4 A szakmai képzéshez előírt központi tananyagegységek, tantárgyi programok (tantárgyi tantervek)
A táblázatban szerepeltetni kell a tantárgyi programok megnevezését, jelét és számát.
6. A szakmai vizsgáztatásra vonatkozó előírások
A szakmai vizsgára bocsátás feltételei
A szakmai vizsga részei
A szakmai vizsga értékelése %-osan
A szakmai vizsgarészek alóli felmentés feltételei
A szakmai vizsga értékelésének a szakmai vizsgaszabályzattól eltérő szempontjai
7. Egyéb feltételek, információk
Beszámítható előzetes tanulmányok
Ezen alcímet követően kell meghatározni, hogy az adott szakképesítés megszerzéséhez milyen – okirattal igazolt – előzetes tanulmányok számíthatók be a tanuló kérésére.

A szakmai tantárgyak/szakmai modulok központi programjának szerkezete

1. A fejlesztési cél
2. Követelmények a program elvégzése után
3. Tananyag
4. Tanulói munkaformák
5. Módszertani ajánlások a tananyag feldolgozásához
6. Az értékelés módja
7. A tárgyi feltételek

Az egyes pontok részletezése:

1. A fejlesztési cél
Ebben a pontban kell röviden, lényegre törően megfogalmazni a tananyagegységekből álló tantárgy tanításának célját.
2. Követelmények a program elvégzése után
Itt kell kifejtetni, hogy milyen kompetenciák elsajátítását várjuk a tanulóktól a program elvégzése után.
3. Tananyag
A tananyagot egységekre kell bontani és meg kell határozni a tananyag feldolgozására szánt időt és a szabad sáv időtartamát.
A tananyag feldolgozására a tantárgy tanítására fordítandó óraszám 85-90%-át, a szabad sávra pedig 10-15%-át javasoljuk felhasználni.
A tananyagot tananyagegységekre kell bontani. Meg kell határozni az egységek célszerű sorrendjét és a tanításhoz szükséges időt. A tanításra javasolt óraszámok magukba foglalhatják a rendszerezésre, ellenőrzésre fordítandó időt is.
4. A tanulói munkaformák
A szakképesítés feladatprofiljából határozhatók meg, és ennek a képzés teljes tananyagában való végigvitele lehetővé teszi a tantárgyak közötti koncentráció megállapítását is.

A tanulói tevékenység/tanulói munkaforma a szakképesítés feladatprofiljából adódik.

A tanulói tevékenységek/tanulói munkaformák összessége lefedi a szakképesítés célja szerinti vizsgatevékenységek összességét.

5. Módszertani ajánlások a tananyag feldolgozásához

Ebben a pontban a tantárgy tananyagának feldolgozásához ajánlott módszereket kell feltüntetni. Az ajánlás során előnyben kell részesíteni a képességek, készségek fejlesztését szolgáló módszereket.

6. Az értékelés módja

Ebben a pontban a tantárgy tanítása-tanulása során elvégzendő összefüggő, nagyobb feladatok, munkák értékelésének módszereit kell kifejteni. Az értékelésnél is szem előtt kell tartani a tanulói munkaformát.

Ehhez először meg kell határozni, milyen összefüggő, nagyobb feladatokat, munkákat akarunk a kompetenciák teljesítésének ellenőrzése érdekében egy adott évfolyamon a tanulókkal elvégeztetni, majd ezek ismeretében megtervezzük az értékelési szempontokat, és útmutatást adunk az osztályzatok megállapításához.

7. A tárgyi feltételek

Itt kell részletezni a tanterem, tanműhely, tangazdaság, tanbolt, tankórterem, tankert, tanudvar, tankonyha, tanlaboratórium, taniroda, demonstrációs terem, gyakorló- és szaktanterem felszerelését, továbbá felsorolni a program végrehajtásához feltétlenül szükséges taneszközöket típusonkénti csoportosításban.

A taneszközöket az általuk közvetítendő, illetve hordozandó információ jellege szerint auditív, vizuális és audiovizuális csoportba sorolhatjuk, ezért ebben a csoportosításban javasoljuk feltüntetni.

3. függelék

Táblázat a keretrendszer kialakításához

Tudás		Készségek		Kompetenciák	
	Az EKKR-ben a tudás elméleti és/vagy tárgyi (faktuális) szempontból van leírva.		Az EKKR-ben a készségek kognitív (logikus, intuitív és kreatív gondolkodás használata) és gyakorlati (kézügyesség, valamint módszerek, [tan]anyagok, eszközök és műszerek használata) szempontból vannak leírva.		Módszer, személyes és társas mint tulajdonosi kompetencia SZÁ-hoz. Az EKKR-ben a kompetenciák a felelősség és az autonómia szempontjából vannak leírva.
A 1. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Alapvető általános tudás	KÖ		KÖ	KÖ
			FEN		FEN
A 2. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Alapvető tárgyi tudás a munka- vagy tanulmányi területen	KÖ	SZA	KÖ	KÖ
			FEN		FEN
A 3. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Tények, elvek, folyamatok és általános fogalmak ismerete a munka- vagy tanulmányi területen	KÖ	SZA	KÖ	KÖ
			FEN		FEN
A 4. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Tárgyi és elméleti tudás széles összefüggésekben, a munka- vagy tanulmányi területen belül	KÖ	SZA	KÖ	KÖ
		FELŐ	FEN	FELŐ	FEN

	Tudás		Készségek		Kompetenciák	
	KÖ	SZA	KÖ	SZA	KÖ	SZA
Az 5. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Alapos/ átfogó specializált tárgyi és elméleti tudás a munka- vagy tanulmányi területen, illetve e tudás határainak ismerete	FELŐ FEN	Egy sor olyan alapos / átfogó kognitív és gyakorlati készség, amely elvont problémák kreatív megoldásainak kifejléséhez szükséges	FELŐ FEN	Vezetés és felügyelet gyakorlása olyan munka- vagy tanulmányi tevékenységek kontextusában, ahol előre nem látható változások lépnek fel	KÖ FELŐ FEN
A 6. szintre vonatkozó tanulási eredmények	A munka- vagy tanulmányi terület haladó ismerete, elméletek és elvek kritikai megértésével	KÖ FELŐ FEN	Szakmai magabiztosságot és innovációt bizonyító fejlett készségek, amelyek a specializálódott munka- vagy tanulmányi területen összetett és előre nem látható problémák megoldásához szükségesek	KÖ FELŐ FEN	Önmaga és mások teljesítményének felülvizsgálata és fejlesztése	KÖ FELŐ FEN
A 7. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Magasan specializált tudás, részben a munka- vagy tanulmányi terület legfrissebb fejleményeinek ismeretével, amely eredeti megközelítések alapját képezi	FELŐ FEN	A kutatásban és/vagy az innovációban új tudás és eljárások kifejlesztéséhez, valamint különböző területek tudásának integrálásához szükséges, specializált probléma-megoldási készségek	FELŐ FEN	Összetett, előre nem látható és új stratégiai megközelítéseket igénylő munka- vagy tanulási kontextus vezetésére és átalakítására felkészült vállalkozás vagy csoport szakmai tudásához vagy gyakorlatához való hozzájárulásért és/vagy stratégiai teljesítményének felülvizsgálatáért	FELŐ FEN
A 8. szintre vonatkozó tanulási eredmények	Kritikus tudatosság a tudáshoz kapcsolódó kérdésekben a munka- vagy tanulmányi területen, valamint különböző területek metszéspontjainál	FELŐ FEN	A kutatás és/vagy az innováció kritikus problémáinak megoldásához, valamint a létező tudás vagy szakmai gyakorlat kiterjesztéséhez és újradefiniálásához szükséges legfejlettebb és legspecializáltabb készségek és technikák, többek között a szintetizálás és az értékelés képessége	FELŐ FEN	A munka- vagy tanulmányi kontextus – beleértve a kutatást – élvonalában új elképzelések vagy folyamatok kifejlesztésénél mutatott kiemelkedő tekin- tely, innovációs képesség, autonómia, tudományos és szakmai feddhetetlenség és folyamatos elkötelezettség	FELŐ FEN

Minden lehetséges helyen négy kocka van az alapértelmezés alágazati kiterjesztéséhez il

közismereti képzés – KÖ Szakképzés – SZA

Felnőttképzés – FEN

Felsőoktatás – FELŐ